

OSREDNJA KNJIŽNICA SREČKA VILHARJA KOPER
BIBLIOTECA CENTRALE SREČKO VILHAR CAPODISTRIA

LETNO POROČILO 2023

DEJAVNOSTI IZ NASLOVA OBMOČNE KNJIŽNICE

Knjižnica Koper je ena izmed desetih območnih osrednjih knjižnic v Sloveniji. Kot osrednja območna knjižnica smo več kot le zbirka knjig. Poleg nudenja osnovnih knjižničnih storitev prebivalcem Mestne občine Koper in Občine Ankaran izvajamo še posebne naloge za osrednje knjižnice Obalno-kraškega območja. Za člane splošnih knjižnic Obalno-kraškega območja razvijamo inovativne skupne projekte in poenotene storitve za vse člane. Obenem razvijamo in širimo dve kompetenčni vsebini na nacionalnem nivoju: (1) upravljanje in razvoj portala »dobreknjige.si« ter (2) informacijsko opismenjevanje in zagotavljanje dostopa do zanesljivih ter verodostojnih informacij. S poglobljenim poznavanjem, razvojem in širjenjem znanja specifičnih področij v mreži splošnih knjižnic vpeljujemo nove skupne strokovne in razvojne rešitve.

RAZVIJANJE IN ŠIRJENJE STROKOVNIH VSEBIN NA NACIONALNEM NIVOJU

1. Kompetenčna vsebina: UPRAVLJANE IN RAZVOJ PORTALA »DOBREKNJIGE.SI«

Direktorica Knjižnice Koper je glavna urednica priporočilnega portala slovenskih splošnih knjižnic Dobreknjige.si, ki ga v Knjižnici Koper upravljamo v sodelovanju z Goriško knjižnico Franceta Bevka Nova Gorica. Portal prenavlja način, kako iščemo in izbiramo kakovostno literaturo. V poplavi naslovov, ki jih prinaša sodobni čas, Dobreknjige.si usmerja bralce k izbranim literarnim delom, ki najbolj ustrezajo njihovim željam in potrebam. Ta portal ne samo olajša iskanje, temveč tudi aktivno promovira branje in kakovostno literaturo, s čimer uresničujemo temeljno in dolgoročno nalogo splošnih knjižnic – razvoj in dvig bralne kulture.

IZDELAVA NOVEGA PORTALA

Prioritetna naloga ožjega uredništva portala Dobreknjige.si v letu 2023 je bila celovita vsebinska prenova portala in njegova migracija na novo, sodobnejšo, uporabnikom prijaznejšo platformo, ki je grajena na odprtokodni in prostodostopni tehnologiji. Ob namizni verziji smo razvili tudi aplikaciji za ios in android, ki se bosta (za razliko od sedanjih aplikacij) samodejno prilagajali nadaljnjemu razvoju spletne verzije, kar prinaša finančni prihranek.

Leta 2022 smo v uredništvu portala v sodelovanju z odvetnico Mojco Neudauer Meglič pripravili Povabilo k oddaji ponudbe za oblikovanje in izdelavo nove spletne strani portala Dobreknjige.si in jo posredovali štirim ponudnikom. Za izgradnjo novega portala je bilo izbrano podjetje TrueCAD d. o. o., podjetje za razvoj CAD opreme in multimedijo. Knjižnici upravljalci portala sta z izbranim izvajalcem sklenili pogodbo o poslovnem sodelovanju.

Leta 2023 je sledila intenzivna izgradnja portala. S prehodom na novo platformo smo v uredništvu postavili temelje za nadaljnjo rast in razvoj portala, ki bo v novi podobi na svojo deseto jubilejno obletnico delovanja prvič predstavljen 23. aprila 2024, ob svetovnem dnevu knjige in avtorskih pravic. Novi portal Dobreknjige.si nudi boljše možnosti iskanja, personalizacije, soustvarjanja vsebin in sodelovanja v bralni skupnosti:

→ Iskanje bralnih priporočil, filtriranje vsebin in spodbujanje raznolikosti

Novi portal nam ponuja izboljšane možnosti iskanja, filtriranja in kategorizacije leposlovja ter hkratno uporabo poljudnega niza iskalnikov. Bralci tako lažje krmarimo skozi obsežno ponudbo knjižnih naslovov. Izboljšano funkcionalnost lahko primerjamo z literarnim zemljevidom, ki nam omogoča, da lažje odkrivamo knjige na podlagi našega trenutnega bralnega razpoloženja ali interesa.

ŠTIRI VRATA

Edinstven okvir za svetovanje bralcem, ki ga uvajamo na portal in se osredotoča na štiri elemente "privlačnosti leposlovja", je razvila ameriška knjižničarka, pisateljica in literarna kritičarka Nancy Pearl. Z uvedbo novega iskalnika po elementih privlačnosti, ki jih je Pearlova poimenovala Štiri vrata, bralcem ponudimo izboljšane iskalne možnosti, jih opozarjamo na bistvene prvine literarnega dela in napotimo k širšemu naboru priporočil, ki presega okvire ustaljenih bralnih preferenc. Štiri vrata so izkustveni elementi, preko katerih doživljamo knjigo in se z njo povezujemo. Analogija vrat se uporablja, ker si jih zlahka predstavljamo kot vstop v knjigo. Večja so vrata določenega elementa, lažje je dostopati do dotičnega vidika v knjigi. Vse leposlovne knjige vsebujejo vsa štiri vrata, vendar so običajno ena ali dve večje od ostalih. Štiri vrata Pearlove se nanašajo na zgodbo, literarne osebe, prizorišče (čas in kraj dogajanja) in jezik:

- Knjige, v katerih so v ospredju zgodbe, so tiste, za katere bralci pravimo, da so tako vznemirljive, da jih ne moremo odložiti, ker nestrpnost pričakujemo, kaj se bo zgodilo v nadaljevanju.
- Knjige, v katere vstopamo predvsem preko literarnih oseb, so tiste, v kateri se bralci tako povežemo z nastopajočim likom, da se nam po zaključenem branju zdi, kot bi izgubili drago osebo.
- Knjige, v kateri je velik poudarek na prizorišču, bralci opisujemo z besedami, kot so: "Počutil sem se, kot bi bil tam" ali pa: "Rada bi obiskala kraje, kjer se je zgodba odvijala."
- Knjige, kjer so prvine jezika največja vstopna vrata, pa nas vodijo do izjav, kot so: "Brala sem počasneje, da bi uživala v jeziku" ali "Nisem prepričan, o čem knjiga pripoveduje, vseh mi je bil predvsem način, kako je avtor pisal."

KATEGORIZACIJA OZNAK IN NJIHOVO ISKANJE

Obsežen korpus predmetnih oznak smo v novem portalu razdelili na štiri ožje kategorije, kar omogoča bolj ciljano iskanje in odkrivanje knjig, ki ustrezajo našim specifičnim bralnim željam in interesom:

- Kategorija "Vsebina" (zgodba, motivi, teme) združuje oznake, ki definirajo zgodbo in sporočilo dela. Vključuje tematske oznake, kot so "iskanje identitete", "družbena pravičnost" ali "človek proti naravi". Kategorija pomaga bralcem najti knjige, ki ustrezajo njihovim interesom na ravni zgodbe in tematike.
- Kategorija "Literarne osebe" zajema karakterizacijo in razvoj likov v knjigi. Vključuje oznake, s katerimi opisujemo literarne osebe (npr. "močan ženski lik", "antiheroj"), njihove vloge v zgodbi ali specifične lastnosti (npr. "čarovnik", "vohun"). Namenjena je zlasti bralcem, ki iščejo zgodbe z liki, s katerimi se lahko poistovetijo ali jih zanimajo njihova doživljanja in preizkušnje.
- Kategorija "Prizorišče" (prostor in čas) se nanaša na lokacijo in časovno obdobje, v katero je zgodba postavljena. Predmetne oznake lahko vključujejo specifične geografske lokacije ("Pariz", "Mars"), zgodovinska obdobja ("srednji vek", "druga svetovna vojna") ali fantastične svetove. Tovrstne oznake so pomembne bralcem, ki imajo radi zgodbe, postavljene v specifična časovna obdobja ali lokacije.

- Kategorija "Jezik" pa opisuje slog, jezikovne značilnosti in pripovedne tehnike pisanja. Vključuje npr. oznake, kot so "poetični jezik", "minimalistični slog", "eksperimentalna pripoved" ali "bogat dialog". Ta vidik je še posebej pomemben bralcem, ki cenijo določene literarne stile ali iščejo posebno estetsko bralno izkušnjo.

LITERARNI GPS

Nova funkcija skeniranja črtne kode knjige – poimenovali smo ga "literarni GPS" – lahko uporabnika s preprostim skeniranjem črtne kode na knjigi, ki jo izvede kar z mobilnim telefonom, pripelje neposredno do zapisa na portalu Dobreknjige.si. Funkcija je uporabna tudi za knjižničarje, zlasti izposojevalce, v procesih svetovanja za branje.

KNJIŽNE POLICE

Tudi na prenovljenem portalu smo imeli v mislih bralce, ki se v velikem izboru knjig ne znajdejo najbolje in jim bolj ustrezajo manjši tematski izbori knjig. Zanje ustvarjalci portala pripravljajo knjižne police, ki so vidne že na vstopni strani na portal in ponujajo izbore knjig z zelo raznoliko tematiko. Vsaka polica ima svoje ime: Knjige, po katerih so bili posneti filmi; Fletno poletno branje; Živali v leposlovju; Življenje starejših; (po)pisano v leposlovju; Iz življenja žensk itd. Ustvarjalci dodajajo na portal nove tematske police, zato je izbor vedno bogatejši.

OSEBNA PRIPOROČILA

Poleg standardnih orodij za iskanje portal ponuja tudi izboljšana osebna priporočila, ki temeljijo na preteklih bralnih izbirah in interakcijah na portalu – kakor da bi imeli na voljo osebnega bralnega svetovalca, ki nas vodi k novim odkritjem in spodbuja k raziskovanju literarnih krajin.

ISKANJE PO STAROSTI LITERARNIH OSEB

Iskanje po starosti literarnih oseb je preprosta funkcija, ki nam omogoča, da iščemo in morda tudi proučujemo literarne osebe glede na njihovo starost, in sicer tako v leposlovnih kot v nekaterih stvarnih delih (npr. življenjepisih). Funkcija je lahko koristna tudi za učitelje ali študente, ki želijo proučiti razvoj obravnavanih likov, vpliv starosti na njihove odločitve, vedenje in odnose ali denimo primerjati osebe različnih avtorjev, žanrov ali obdobjev in ugotavljati, kako se percepcija in predstavitev likov spreminjata skozi čas, v različnih kulturnih kontekstih ipd. Literarne osebe so na novem portalu kategorizirane v standardizirane starostne skupine:

- Dojenčki in malčki (0–3 leta)
- Predšolski otroci (4–5 let)
- Mlajši šolarji (6–11 let)
- Najstniki (12–17 let)
- Mladi odrasli (18–29 let)
- Odrasli srednjih let (30–59 let)
- Starejši odrasli (60–74 let)
- Seniorji (75 let in več)

ISKANJE PO BARVI NASLOVNICE

Funkcija iskanja po barvi naslovnice je še en zanimiv in inovativen način iskanja knjig na portalu, ki je še posebej uporaben v situacijah, ko se bralci ne moremo spomniti naslova ali avtorja iskanega dela, vendar se spomnimo, kako je videti naslovnica. Želena barvo lahko uporabimo kot ključni iskalni kriterij ali kot nadaljnji filter iskanja. Nova funkcija iskanja prinaša svež pristop k iskanju in organizaciji knjig ter je odličen primer, kako lahko tehnologija izboljša naše vsakdanje iskanje informacij.

PROGRAMSKE KONTROLE

V portal uvajamo novo sistemsko kontrolo za vnos prevajalca. Sistemski opomnik zagotavlja, da se njihov prispevek ustrezno dokumentira in ceni na enak način kot delo izvirnega avtorja. Prevod namreč ni le mehanično prenašanje besedila iz enega jezika v drugega – zahteva globoko razumevanje obeh kultur, jezikov in specifičnih literarnih tehnik. Prevajalec mora biti sposoben prenesti ton, stil in pomen izvirnika v ciljni jezik. S priznavanjem dela prevajalca na portalu poudarjamo tudi pomen kakovostnih prevodov.

Z dodelano kategorizacijo in številnimi novimi funkcijami iskanja ter filtriranja bralnih priporočil si v uredništvu obetamo, da bo portal Dobreknjige.si še bolj spodbujal raznolikost branja in odkrivanje novih avtorjev, s čimer lahko prispeva k razvoju bolj informirane, raznolike in povezane literarne skupnosti.

→ **Interaktivne vsebine: literarni labirinti, prispevki in igrifikacija**

CITATI

Pogosto so nam ob branju nekatere misli avtorjev še posebno zanimive, nekateri bralci si jih sproti zapisujemo. Take navdihujoče misli, citati, so prijeten del branja, zato smo jim na portalu namenili posebno pozornost. Tako bralcev že iskanje v najbolj splošnem iskalniku po portalu ob vpisu iskalne besede ne bo pripeljalo samo do avtorjev in knjig, pač pa tudi do citatov. S sodelovanjem uporabnikov in ustvarjalcev portala bo zbirka citatov vedno bolj bogata in raznolika. Sčasoma naj bi portal ob citatih iz tuje literature postal tudi dragocena zakladnica lepih in zanimivih misli sodobnih slovenskih avtorjev. V zbirki citatov bomo lahko odkrili, katere misli so ob branju iste knjige navdihnile druge bralce, lahko si bomo ustvarili zbirko svojih priljubljenih citatov, do nje kadarkoli dostopali in po njej zlahka brskali po več merilih (avtor, knjiga, citati iz posameznih književnosti ...).

KVIZI

Portal nas bo vabil v svet kvizov oz. literarnih labirintov, ki niso le zabavni, ampak tudi izobraževalni, saj nam omogočajo, da preizkusimo in poglobimo svoje znanje o literaturi. Vsako aktivno sodelovanje uporabnikov na portalu je zelo dobrodošlo.

IGRIFIKACIJA

Inovativnost portala se kaže tudi z uvajanjem elementov igrifikacije (zbiranje točk, virtualne nagrade za bralne dosežke in aktivnosti na portalu), za katere verjamemo, da bodo uporabnike še dodatno spodbudili k branju in večji aktivnosti na portalu.

PRISPEVKI IN NOVICE IZ LITERARNEGA SVETA

Z redno objavo svežih novic in zanimivih prispevkov, ki bodo bralce povezali z dogajanjem v literarnem svetu, si obetamo, da bo portal zaživel v vlogi svojevrstnega literarnega kompasa.

→ **Personalizacija, bralna aktivnost in dostopnost na portalu**

PERSONALIZIRANI PROFILI

V uredništvu se zavedamo, da je vsak bralec edinstven, zato smo na novem portalu ponudili več možnosti ustvarjanja personaliziranih profilov. Profili nam omogočajo sledenje bralnim navadam, izbiro priljubljenih žanrov, avtorjev in nastavitev priporočil, ki ustrezajo našim bralnim preferencam. Na voljo je več tipov profilov, kar bo omogočilo interakcijo med

različnimi deležniki literarnega sveta. Vsak profil ima svoje posebnosti, ki bodo prispevale k raznolikosti in bogastvu vsebin.

BRALNI DNEVNIK

S portalom želimo bralcu omogočiti popoln pregled nad lastnim branjem. Bralci velikokrat sežemo tudi po knjigah, ki na portalu še niso predstavljene, mnogi svoje bralno obzorje širimo tudi z branjem tujih knjig. S prenovljenim portalom lahko bralci na enem mestu zbiramo vse svoje knjige: tiste, ki so predstavljene na portalu, knjige, ki jih ni na portalu, a so v Cobissu, in tudi tuje knjige. Tako imamo uporabniki možnost vodenja svojega bralnega dnevnika v celoti na enem mestu.

ČASOVNIK IN BELEŽENJE OSEBNE STATISTIKE

Funkcija osebnega bralnega dnevnika vključuje tudi t. i. časovnik in beleženje osebne statistike. Orodji nam omogočata, da sprotno beležimo in analiziramo čas, namenjen branju, s čimer pridobimo vpogled v svoje bralne vzorce in navade. Bralni dnevnik nas spodbuja k zastavljanju ciljev in spremljanju svojega napredka, kar pozitivno vpliva na motivacijo in zavzetost za branje.

BELEŽKA

Ohranili in izboljšali smo tudi funkcijo beležke, ki nam omogoča, da med branjem v svoj dnevnik shranjujemo svoje misli, opombe in citate, kar pomembno prispeva k bolj poglobljeni in interaktivni bralni izkušnji.

NASTAVITVE ZASEBNOSTI

Posebno pozornost smo namenili pravicam uporabnikov portala do ohranjanja zasebnosti in nezaželenega sledenja. Na novem portalu lahko bralci sami izberemo, katere informacije in v kolikšni meri bomo delili z drugimi uporabniki portala ali izpostavili širši javnosti. Drugače povedano – za vsako od zasebnih kategorij informacij (npr. seznam prebranih knjig, osebna statistika, aktivnosti na portalu ipd.) lahko natančno določimo, komu bo vidna: vsem, samo sledilcem ali nikomur.

Personalizacija in dostopnost sta elementa, ki portalu Dobreknjige.si omogočata zadovoljitev širšega spektra bralnih potreb in interesov. S kombinacijo navedenih funkcij bo nova platforma, hkrati osebna in univerzalna, bralcem ponujala prostor za individualno raziskovanje in jih obenem povezovala s širšo literarno skupnostjo.

→ **Vključevanje skupnosti**

BRALNA DOŽIVETJA

Branje je zelo individualen proces, saj vsak bralec knjigo doživlja po svoje. Celo isti človek neko knjigo v različnih obdobjih in življenjskih okoliščinah doživlja različno. Zato smo na prenovljenem portalu v bralna doživetja vključili tudi bralce. Vsak uporabnik ob prebrani knjigi lahko oceni, kako je knjigo med branjem doživljal (ali se mu je knjiga zdela zabavna ali resna, zahtevna ali lahka, nasilna ali nenasilna, erotična ali neerotična, lahkotna ali zahtevna ...) in s tem vpliva na splošni prikaz bralnih doživetij ob posamezni knjigi.

SLEDENJE

Vsi bralci imamo svoje najljubše knjige in priljubljene avtorje, vendar se naše srečanje s knjigo in njenim avtorjem navadno zaključi, ko knjigo odložimo. Prenovljeni portal z novo funkcijo "sledi" omogoča, da knjigam in avtorjem sledimo tudi po branju. Tako lahko spremljamo nove komentarje ob svoji priljubljeni knjigi, obveščeni smo, ko je na portalu objavljeno bralno priporočilo za novo knjigo našega avtorja ... Sledimo lahko tudi določenemu žanru in smo

obveščeni, če je na portalu predstavljena npr. nova pesniška zbirka ali kriminalka. Sledimo lahko tudi osebam, torej uporabnikom ali ustvarjalcem portala, vendar le, če nam za to dajo dovoljenje v nastavitvah osebnega profila.

KOMENTIRANJE IN PRIPOROČANJE

Poleg že omenjene funkcije dodajanja citatov, sledenja in dodajanja bralnih doživetij lahko bralci knjige tudi komentiramo ali odgovarjamo na komentarje. Vsako prebrano knjigo lahko na portalu priporočamo v branje drugim uporabnikom.

Deljenje misli, občutkov in ocen knjig lahko prispeva k ustvarjanju bogate in večplastne literarne simfonije mnenj. Ta interakcija spodbuja bralno skupnost k sodelovanju, zagotavlja pa tudi raznolikost perspektiv in poglobljeno razumevanje literarnih del.

Portal bo tako podpiral pisano digitalno skupnost različnih bralnih okusov, perspektiv in izkušenj, kar bo ustvarilo bogato in dinamično literarno okolje. Prav ta pluralnost je ključna za razvoj inkluzivne bralne kulture, ki je odprta novim idejam in različnim literarnim izrazom.

V uredništvu se zavezujemo k nadaljnjemu razvoju in izboljšavam portala Dobreknjige.si z namenom, da ostane relevanten, koristen in dragocen vir za vse ljubitelje knjig. Še več – želimo si, da bi ne bil samo odraz trenutne bralne kulture, temveč tudi aktiven udeleženec v njenem oblikovanju in razvoju.

REDNO DELO NA PORTALU

- Spremljanje e-pošte (dobreknjige.si@knjiznica-koper.si) in zagotavljanje takojšnje odzivnosti: komunikacija z vnašalci (odgovarjanje, reševanje težav, svetovanje in pomoč) in komunikacija z zunanjimi uporabniki, založniki ipd.;
- pregledovanje vsebin na portalu (svetovanje in opozarjanje v primeru napak, lektoriranje, spremljanje uporabe žanrov, ustreznih naslovnice, duplikatov ipd.) in v zvezi s tem komunikacija z vnašalci oziroma območnimi uredniki;
- dopolnjevanje seznamov zbirk, nagrad, založb, literarnih vrst in zvrsti ipd.;
- spremljanje rezerviranih vnosov in komunikacija z vnašalci, če zapisi ostanejo neobjavljeni več kot tri tedne;
- administracija in objavljanje na Facebook profilu portala;
- objavljanje novic na portalu – spremljanje slovenskih in tujih spletnih portalov, katerih vsebina je na kakršenkoli način povezana s knjigo, branjem, literaturo ...;
- spremljanje, nadzor komentarjev in zavihka uporabnikov;
- priprava elinks cobiss povezav, tedenska ažuriranja s COBISS-om;
- sprotno ažuriranje povezav z novimi knjigami na portalu Biblos;
- komunikacija in sodelovanje z nadzornim svetom, uredniškim odborom, knjižnicami, izvajalcem (Qualitas), univerzami, Društvom slovenskih literarnih kritikov, koordinatorji območnih knjižnic in nenazadnje z bralci/uporabniki portala;
- po potrebi posodabljanje in izboljševanje dokumenta Dobreknjige.si – priročnik za vnos vsebin na portal;
- priprava statistik – spremljanje uporabe;
- posodabljanje seznama vnašalcev in sodelujočih knjižnic.

V knjižnicah zagotavljamo računovodsko podporo upravljanju in delovanju portala.

STATISTIČNO POROČILO IZGRADNJE IN UPORABE PORTALA
DOBREKNJIGE.SI ZA LETO 2023

Tabela 1: Število sodelujočih splošnih knjižnic, objavljenih zapisov, obiskov in ogledov portala Dobreknjige.si (prirast in kumulativa)

Leto	Sodelujoče knjižnice	Knj. zapisi, objavljeni na portalu	Vsi obiski portala na dan 31.12.*	Letni prirast obiskov portala	Indeks rasti obiskov (osn. 2015)	Vsi ogledi portala na dan 31.12.*	Letni prirast ogledov portala	Indeks rasti ogledov (osn. 2015)
2014	33	537	25.080	25.080	-	233.836	233.836	-
2015	42	1.230	152.772	127.692	100	1.019.117	785.281	100
2016	46	1.838	377.540	224.768	247	2.128.582	1.109.465	209
2017	46	2.322	685.650	308.110	449	3.462.097	1.333.515	340
2018	46	2.725	1.083.282	397.632	709	4.937.892	1.475.795	485
2019	46	3.072	1.595.227	511.945	1.044	6.714.905	1.777.013	659
2020	47	3.633	2.161.839	566.612	1.415	8.825.545	2.110.640	869
2021	49	4.194	2.762.069	600.230	1.808	11.038.152	2.212.607	1.083
2022	51	4.688	3.342.494	580.425	2.188	12.961.059	1.922.907	1.272
2023	51	5.126	4.018.079	675.585	2.630	15.027.152	2.066.093	1.475

*Viri podatkov: Statistični modul portala Dobreknjige.si in Google analytics

Kot je razvidno iz tabel 1 in 2, je prirast ogledov in obiskov portala v letu 2023 znova višji kot v predhodnem letu: obisk je v primerjavi z letom 2022 višji za 16 % in je v letnem merilu najvišji doslej, ogledi pa so se v primerjavi z letom 2022 zvišali za dobrih 7 %, niso pa še dosegli rekordnih vrednosti iz leta 2021. Število novih zapisov je v primerjavi s predhodnim letom malo manjše (- 5 %), vendar še vedno močno presega številke iz obdobja pred epidemijo covid-19.

Podrobnejši statistični prikaz je v Prilogi 1: Dobreknjige.si – Statistično poročilo za leto 2023. Statistične podatke v zvezi s portalom posredujemo območnim urednikom, ki podatke pošljejo knjižnicam (direktorjem in vnašalcem) na svojem knjižničnem območju, ter koordinatorjem območnih nalog v 10 osrednjih območnih knjižnicah.

Facebookov profil portala soustvarjamo vsi območni uredniki oziroma zaposleni iz knjižnic vseh območij. Razpored objavljanja pripravljamo v uredništvu portala Dobreknjige.si.

SESTANKI

Sestanki Nadzornega sveta portala Dobreknjige.si v letu 2023:

- 22. seja, 23. februar 2023 (Zoom)
- 23. seja, 11. oktober 2023 (Zoom)
- 24. seja, 14. novembra 2023 (Mestna knjižnica Grosuplje)

Sestanki Uredniškega odbora portala Dobreknjige.si v letu 2023:

- 20. sestanek, 29. september 2023 (Knjižnica Prežihov Voranc)
- 21. sestanek, 12. oktober 2023 (Zoom)

Sestanka uredniškega odbora sta bila namenjena predvsem udejanjanju sistema preverjanja vnosov na portal Dobreknjige.si ter izvedbi drugega izbora najboljšega vnašalca na portalu Dobreknjige.si v letu 2021. Ostala komunikacija je potekala preko e-pošte.

Uredniški odbor portala Dobreknjige.si – spremembe v letu 2023:

- Naloge namestnice glavne urednice portala Dobreknjige.si je z oktobrom 2023 namesto Polonce Kavčič prevzela Magda Vremec Ragusi (Goriška knjižnica).
- Glavna urednica portala in njena namestnica ne opravljata več nalog območnih urednic. Za Goriško in Obalno-kraško območje sta zato imenovani novi člani uredniškega odbora Dobreknjige.si: Tjaša Jazbec (Knjižnica Koper) in Maruša Mugerli Lavrenčič (Goriška knjižnica).

Nadzorni svet portala Dobreknjige.si: Članom nadzornega sveta portala je mandat potekel 20. novembra 2022. Novi nadzorni svet je bil imenovan na 22. seji 23. februarja 2023. Po sklepu seje se je v sestavi nadzornega odbora portala Dobreknjige.si "Coordinator OOK iz NUK" nadomestil z "nacionalni koordinator OOK" v vseh dokumentih, kjer se je pojavljala ta navedba.

SODELOVANJE S FILOZOFSKO FAKULTETO UNIVERZE V LJUBLJANI

V uredništvu portala že peto leto zapored izvajamo program izobraževanja študentov 3. letnika dodiplomskega študijskega programa Bibliotekarstva, knjigarstva in informacijske znanosti Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Sodelovanje poteka z dr. Alenko Šaupperl v okviru predmeta Vsebinska obdelava. 6. decembra 2023 sta glavna urednica Luana Malec in njena namestnica Magda Vremec Ragusi izvedli triurno predstavitev portala Dobreknjige.si in delavnico za študente-vnašalce. Sodelovalo je osem študentk in študentov. Pogoj za njihov pristop k izpitu Vsebinska obdelava gradiva je uspešna objava kakovostnega zapisa na portal Dobreknjige.si.

SODELOVANJE Z ZALOŽBAMI

Od leta 2020 dalje v uredništvu portala poteka sklepanje dogovorov z založniki za objavo citatov in skenogramov leposlovnih del na portalu Dobreknjige.si. Po uspešno podpisanih dogovorih k zapisom, ki jih knjižničarji prispevajo na portal, v knjižnicah upravljalkah portala dodajamo skenograme uvodnih strani promoviranih del in spletne povezave do navedenih publikacij v spletnih knjigarnah. Skenograme skušamo v prvi vrsti pridobiti neposredno od založnikov, kar pa velikokrat ni mogoče, zato skenograme pripravljamo v knjižnici z zamudnim skeniranjem lastnih izvodov.

PREVERJANJE BIBLIOGRAFSKIH ZAPISOV

Uredniški odbor portala Dobreknjige.si je leta 2021 sprejel dokument Preverjanje bibliografskih zapisov na portalu Dobreknjige.si, ki opredeljuje postopek in merila za letno preverjanje bibliografskih zapisov ter predstavlja strokovno podlago sistemu rednega preverjanja bibliografskih zapisov na portalu Dobreknjige.si, ki ga določajo Smernice za delo uredniškega odbora portala Dobreknjige.si.

V letu 2023 je preverjanje bibliografskih zapisov potekalo od 12. oktobra do 14. novembra ob sočasnem izboru najboljšega vnašalca na portal Dobreknjige.si.

IZBOR NAJBOLJŠEGA VNAŠALCA NA PORTALU DOBREKNJIGE.SI

V letu 2023 je drugič potekal izbor najboljšega vnašalca na portal Dobreknjige.si v skladu s pripravljenim modelom in kriteriji za izbor.

V postopek izbire najboljšega vnašalca, ki je potekal v več fazah, so bili vključeni člani uredniškega odbora, o končnem zmagovalcu pa je odločala tričlanska komisija, imenovana za dobo dveh let in v sestavi dveh članov iz uredniškega odbora ter enega člana, ki ga imenuje Združenje splošnih knjižnic.

V Komisijo za izbor najboljšega vnašalca na portal Dobreknjige.si so bili za obdobje 2022–2023 imenovani:

- Jasna Mlakar, Mariborska knjižnica, članica uredniškega odbora portala Dobreknjige.si

- Samo Roš, Osrednja knjižnica Celje, član uredniškega odbora portala Dobreknjige.si
- Matjaž Eržen, direktor Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka, imenovan s strani Združenja splošnih knjižnic (ZSK).

V končni izbor 5 finalistov, izmed katerih je bila izbrana prejemnica priznanja za najboljšo vnašalko na portal Dobreknjige.si v letu 2022, so bili uvrščeni:

1. Ksenja Grešak, Mestna knjižnica Ljubljana (<https://www.dobreknjige.si/Oseba.aspx?id=2276>),
2. Tamara Banko, Mestna knjižnica Ljubljana (<https://www.dobreknjige.si/Oseba.aspx?id=3171>),
3. Neja Drevenšek, Mestna knjižnica Ljubljana (<https://www.dobreknjige.si/Oseba.aspx?id=567>),
4. Jana Maja Valentinčič, Mestna knjižnica Ljubljana (<https://www.dobreknjige.si/Oseba.aspx?id=3222>),
5. Špela Plestenjak, Mestna knjižnica Ljubljana (<https://www.dobreknjige.si/Oseba.aspx?id=125>).

Člani komisije so odločali o prejemniku priznanja na podlagi kakovosti vnesenih bralnih priporočil, predvsem anotacij. Ob izboru so pripravili utemeljitev.

Priznanje za najboljšega knjižničarja, ustvarjalca bralnih priporočil na portalu Dobreknjige.si v letu 2022 je prejela Špela Plestenjak (Mestna knjižnica Ljubljana). Priznanje je podelilo Združenje splošnih knjižnic, in sicer v okviru osrednje prireditve ob dnevu splošnih knjižnic, 20. novembra 2023, v Centru Rog v Ljubljani.

Utemeljitev tričlanske strokovne komisije o izboru najboljšega vnašalca na portal Dobreknjige.si v preteklem letu:

»Izbor za najboljšega vnašalca na portal Dobreknjige.si – obrazložitev

Vnosi Špele Plestenjak so jezikovno bogati, podatkovno dovolj izčrpni in tehnično brezhibni. V svojih zapisih je globoka in razmišljujoča, a hkrati jasna in razumljiva. Prav tako je izbor naslovov, ki jih avtorica v svojih objavah obravnava, pester in raznolik. Komisija se je letos znašla pred težko nalogo, saj so tudi zapisi ostalih finalistk na zavidljivi ravni, Špelo Plestenjak pa smo izbrali za zmagovalko tudi zato, ker že samo prebiranje njenih objav na portalu nudi bralcu pravo bralno doživetje in bralni užitek. Komisija za Izbor najboljšega vnašalca na portal Dobreknjige.si čestita zmagovalki in tudi vsem ostalim finalistkam, prav vsem vnašalcem pa želi uspešno delo na portalu še vnaprej.«

BIBLIOGRAFIJA STROKOVNE IN ZNANSTVENE LITERATURE S PODROČJA SVETOVANJA ZA BRANJE IN BIBLIOGRAFIJA O PORTALU DOBREKNJIGE.SI

V glavnem uredništvu portala Dobreknjige.si pripravljamo bibliografijo – tematsko urejeni popis strokovne in znanstvene literature s področja svetovanja za branje. Tematski popis, ki presega načrt enega leta in bo izšel v elektronski obliki, je v letu 2023 zastal, nadaljevali ga bomo v letu 2024. Kontinuirana bibliografija bo podlaga specializirani zbirki strokovne in znanstvene literature s področja svetovanja za branje, katere izgradnjo načrtujemo v prihodnjih letih. Obe, tako bibliografija kot specializirana zbirka, bosta v oporo strokovnemu delu in nadaljnjemu razvoju portala Dobreknjige.si, v pomoč pa bosta tudi knjižničnim delavcem, ki izvajajo in razvijajo različne storitve svetovanja za branje. Specializirana zbirka strokovne in znanstvene literature s področja svetovanja za branje bo postavljena v Knjižnici Koper.

Nadaljujemo z izdelavo bibliografije o portalu Dobreknjige.si.

2. Kompetenčna vsebina: OPREDELITEV IN RAZVOJ DELOVANJA SPLOŠNIH KNJIŽNIC ZA DVIG INFORMACIJSKE PISMENOSTI (Z ELEMENTI DIGITALNE, META IN MEDIJSKE PISMENOSTI)

Z razvojem digitalnih tehnologij in spremembami medijske krajine postaja pojav oblikovanja in širjenja napačnih, zavajajočih ter lažnih informacij globalni problem sodobnih demokratičnih družb. Informacijsko opismenjevanje in zagotavljanje dostopa do zanesljivih ter verodostojnih informacij sta zato pomembni področji, ki ju v koprski knjižnici razvijamo za potrebe celotnega knjižničnega sistema.

Infoverzum: mednarodno strokovno posvetovanje o informacijski pismenosti in umetni inteligenci

18. oktobra 2023 smo pod imenom **Infoverzum** organizirali mednarodno strokovno posvetovanje o informacijski pismenosti in umetni inteligenci. Dogodek, ki se je odvijal v Pretorski palači v Kopru, je združil strokovnjake s področja knjižničarstva, digitalne in medijske pismenosti ter umetne inteligence.

Erik Novak z Instituta Jožef Štefan z Odseka za umetno inteligenco je predstavil osnove umetne inteligence – med njimi nadzorovano in nenadzorovano učenje ter generativne modele – in podal tudi praktične napotke oz. zamisli za implementacijo, ki bi lahko izboljšale knjižnične storitve. Tjaša Jazbec iz Knjižnice Koper je predstavila “Pojem kolektivne inteligence in praktični primeri uporabe iz poslovnega sveta,” kjer je povezala svoje izobraževanje na MIT Sloan School of Management z realnimi poslovnimi primeri. Maja Drobne iz Kulturnega izobraževalnega društva PiNA je osvetlila možnosti evropskega financiranja za podporo projektom na področju digitalne pismenosti in umetne inteligence. **Uroš Ocepek**, profesor na Srednji tehniški in poklicni šoli Trbovlje (STPŠ Trbovlje), je razpravljal o “Umetni inteligenci v izobraževanju: učiteljeva supermoč ali največja nevarnost?” Nada Čupković in Ksenija Zečević z Ljudske univerze Koper sta razkrili stanje in prihodnost “Informacijske in medijske pismenosti v vseživljenjskem učenju odraslih.” Tina Saražin je predstavila mednarodne projekte, kot so ADELE, Media Literacy Case for educators, Glass Room in What the Future Wants, v katerih koprška knjižnica aktivno sodeluje. Več o mednarodnih projektih za krepitev informacijske in digitalne pismenosti sta povedali naši gostji s tujine. **Helderyse Rendall** iz podjetja Tactical Tech je osvetlila kritično digitalno pismenost za mlade po svetu, predstavila projekt “What the Future Wants” in nove vire za podporo učiteljem ter organizacijam in pristope za delo z mladimi. **Claudia Matera**, ustvarjalna strokovnjakinja iz podjetja ALL DIGITAL, pa je delila svoje bogate izkušnje s področja kreativnih in kulturnih industrij ter izobraževanja. Poudarila je vlogo iger in igrifikacije v izobraževanju ter kako lahko nove tehnologije spodbudijo inovativnost in učenje. Marjan Marinković je predstavil razvoj inovativnega modela izobraževanja iz medijske in digitalne pismenosti v knjižnicah skozi prizmo svojih izkušenj v Biblioteka grada Beograda. Tanja Oblak Črnič in asist. Katja Koren Ošljak s Fakultete za družbene vede sta delili svoje vpoglede v medijsko pismenost mladih v dobi družbenih platform. Predstavili sta glavne izsledke kvantitativne raziskave med učenci osnovnih in srednjih šol – izvedeli smo, koliko časa najstniki preživijo na pametnih napravah, katera so najbolj priljubljena družbena omrežja in kaj na teh družbenih omrežjih počnejo, pa tudi kakšna so veljavna pravila v družini glede dostopa in rabe pametnih naprav in ali jih starši pri tem usmerjajo. Grega Repovš, strokovnjak na področju psihologije in kognitivne nevroznanosti, je predstavil, kako pridobivanje kompetenc v času generativne umetne inteligence vpliva na našo kognitivno strukturo.

V okviru dogodka je bilo evidentno, da digitalna doba prinaša številne izzive in priložnosti za knjižnice ter druge izobraževalne ustanove. Poudarek je bil na kritičnem razmišljanju, vlogi umetne inteligence v družbi in potrebi po mednarodnem sodelovanju. Udeleženci so se strinjali, da je ključno vlagati v izobraževanje in raziskave ter oblikovati strateške pristope, ki bodo naslovili potrebe sodobne družbe. Infoverzum 2023 se je izkazal kot odlična priložnost za strokovnjake s področja knjižničarstva in informacijskih znanosti, da delijo svoje znanje, izkušnje in vpoglede o sodobnih trendih in izzivih v

digitalni dobi. Udeleženci so lahko prisluhnili priznanim predavateljem, razpravljali o pomembnih temah in oblikovali povezave za prihodnje sodelovanje. Dogodek je ponudil vpogled v to, kako se knjižnice in strokovnjaki lahko prilagodijo in izkoristijo možnosti, ki jih prinaša tehnološki napredek.

What the future wants – Kaj želi prihodnost

Projekt What the Future Wants (Kaj želi prihodnost) združuje predavanja, delavnice in interaktivno razstavo, ki mlade spodbudi k razmisleku o tem, kako tehnologija vpliva na našo pozornost, podatke, pravice, družbo in naša življenjska okolja. Z njimi se pogovarjamo o aktualnih temah, kot so odraščanje v digitalnem svetu, in željah, pričakovanjih ter izzivih, ki jih prinaša digitalna prihodnost.

Projekt smo snovali v sodelovanju s podjetjem Tactical Tech iz Berlina. Danes je za nami že več kot 50 predavanj in več kot 1000 sodelujočih dijakov. Na podlagi sodelovanja z mladimi smo v koprski knjižnici dosegli, da so delavnice in predavanja umestili tudi v program na Srednji tehniški šoli Koper in Srednji poslovni in ekonomski šoli Koper.

MLCE

Katere teme skrbijo mlade v njihovem digitalnem življenju? Kako lahko učitelji ustvarijo učinkovite vire, ki mlade vabijo h kritičnemu razmišljanju o odnosu do tehnologij in digitalnega sveta, v katerem želijo živeti? Z interdisciplinarnim pristopom, ki prepleta izkušnje pedagogov, perspektive najstnikov in spoznanja strokovnjakov, skušamo v okviru projekta MLCE razkriti, kaj je za mlade resnično pomembno v njihovem digitalnem življenju in načrtati pot k ustvarjanju inovativnih in učinkovitih izobraževalnih virov.

ADELE

Projekt Adele se osredotoča na digitalno pismenost in izmenjavo najboljših praks na mednarodni ravni. V projekt so vključene evropske knjižnice, ki sodelujejo pri pripravi programov za izobraževanje odraslih, zlasti tiste, ki delujejo v sektorju neformalnega izobraževanja. Med 24. septembrom in 1. oktobrom 2023 smo se udeležili ADELE The Learning, Teaching Training Week v Sofiji. Izobraževanje je obsegalo izmenjavo izkušenj in pridobivanje vpogledov v skupne izzive ter predanost ohranjanju knjižnic kot virov raznolikih možnosti.